

DAMA CHURCHI-ENKO ESKOLA

AUNDI ta chiki, danak esagutzen zuten Donostiyan, orain dala eun urte, ta urte batzubek onuntzago, dama Churchi-eneko eskola.

Etziran jayotzetik zarrak, gazte askuak ziran jayo berriyan, eskola onetako *damak*. Baña zerbait koskortubak orain eun urte, geruago ta zarrago, azkenian sar sar egiñik, beren sugur luze, espain me, matraill zorrotzakin, an ikusten ziran iru aizpachuak mar mar mai echetik elizara ta elizatik echera.

Esan dan bezela, *dama* Churchi, erakusle edo maestrak iru aizpa ziran: Bisenta, Mikolasa ta Arrapayela. Orra, iru damacho.....

Baña etziran :

«Donostiyako iru damacho
Errenteriyen dendari.»

Ez; Donostiyakuak ziran, iru damacho-re bai, baña ez Errenteriyen dendari, baizik Donosti berian erakusle edo maestra. Andre maestra neskasarrak.

Eskola artara juaten ziran neskacha gazte echerik jatorrenekuak, sasoi artako mirabeik lirain, eder, panposenak.

Eta erakuzten zitzayen eskola artan, emakume batek jakin biar zuben guziya. Ez nozki gaurko eguneko *lawn-tennis* eta beste orlako mari-mutillkeririk, baña bai josten egoki ta zuzen, bordatzen ariñ eta dotore, ta egiten zituzten gañera joste-kalamu edo *kañamasuan* lauki edo kuadro batzubek, beren chori, gison, basarri ta apainketa politakin, ikus garriyak. Oraindik ere egongo da chokoren batian, *dama* Churchi-eneko eskolan, egintako lauki gain gañekoren bat.

Etzan ordia eskulana bakarrik erakusten, baita buruzkun ere. Ira-kurtzen, idatzitzen, dana, dana..... ta gaztelaniz gañera.

Ori bai: iru aizpetatik bik etzekiten gaztelaniz; ¿baña irugarrenak? ¿*Dama* Arrapayelak? Guztizkua zan. Arrek baño obetuago etzuben egingo gaztelaniz, ez ta Napoleon-ek berak ere.

Goiz batian eskolan zeuden, ta orduban neskacha argi ta jostalluba, ta geruago andre azkar eta begirune aundikua esagutu zan bat, bere lagunakin ari zan maimarizuan. Entzun zituben dama Arrapayelak eta oso asarreturik eraso ziyen esanaz:

—¿Qué es eso quiriquitando a don Drubio? ¡Es de nuestro!

Don Drubio ura, Onrubia izendatutako jaun begirune aundiko bat zan gero.

Neskacha alai ayek etziran nozki negarrez asiko orduban, ¿ez ote zuten far-irrien bat egin *maestra*-ren isilik?

Ez dakigu. Bakarrik dakiguna da echi artara etortzen zanian gazte-lauren bat, *dama* Arrapayelak irten biar izaten zubela, ta bere ustez trebe egon biar zubela gaztelaniz.

Atian deitzen zutenian juaten ziran Bisenta edo Mikolasa ta ayek erabakitzen zuten biar zana; baña erdaldunen bat asaltzen zanian biur-tuko ziran esanaz:

—Arrapayela, gaztelaba.

Etzeukaten geyago esan biarrik, beriala irtengo zan *dama* Arrapayela, ta eskolako neskacha guziyak farrez lertzeko zoriyan entzuten jarriko ziran *dama* Arrapayela-ren gaztelanizko esakerak.

Ala entzun zuten bein:

—¡Ah!..... ¿Señor Gorgorio?..... Bibe en prente de tonorguille Entzima señor.

Beste batian berriz :

—Bergantiñ se nos ha benido a la prente.

¡Nola ez ikasi gaztelaniz orlako maestrarekin !

Gauza geyago-re esango nituke, baña bildur naiz ez diezaitan agertu *dama* Arrapayela kirikitikatzen ari naizela esanaz.

A. DARRA

